

Kostol sv. Jozefa

Barokový Kostol sv. Jozefa bol postavený v rokoch 1691 - 1695 ako dominanta centrálnej časti kláštorného komplexu kamaldulov.

Kostol pozostával z chóru, kapituly, sakristie, bočných lodí a z boku pristavenej veže. Veža bola z časti murovaná a z časti drevená s dvoma zvonmi. Do kostola viedlo 30 kamenných schodov. Nad vstupom bol erb biskupa Blažaja Jaklina a po bokoch reliéfy sv. Benedikta a sv. Romualda. Pôvodnú veľkosť kostola naznačujú kamenné murivá priznané v dlažbe kostola. Jeho celková dĺžka bola 29m a šírka 15,5m. Múry o hrúbke 85-95cm boli zo zmiešaného kamenno-tehlového muriva spojeného vápennou maltou, prikryté omietkou okrovnej farby, murivo uzatvárala sedlová strecha.

Dnes je kostol v torzálnom stave - zachoval sa nadzemné murivá. Z pôvodnej stredovekej stavby sa v murive zachoval reliéfný článok - pamätku palmetového štýlu.

Benediktíni

Benediktínsky rád je najstarším katolíckym mníšskym rádom existujúcim dodnes.

Zakladateľom benediktínov (podľa oblečenia nazývaných aj čierňi mnísi) je sv. Benedikt z Nursie, ktorý v roku 529 založil prvý konvent na hore Monte Cassino v Taliansku. Cielom benediktínov bolo najmä zvýšenie životnej úrovne vtedajšej spoločnosti a nie iba v duchovnom smere. Rehoľníci sa riadili heslom **"ora et labora"** - modli sa a pracuj. Popri modlitbách sa venovali prepisovaniu starých rukopisov, starostlivosti o chorých a chudobných (hospitál) alebo obhospodarovaniu kláštorných majetkov - polí, záhrad, či dielní. Benediktínsky rád má vlastnú originálnu medailu, ktorá v sebe nesie viaceré symboly.

V 9. storočí založili benediktíni na západnom svahu Zobora v malej kotlinke s blízkym prameňom kvalitnej vody **najstarší kláštor na našom území - Kláštor sv. Hypolita**. Okolo roku 880 vzniklo v Nitre biskupstvo, ktorého prvým biskupom sa stal benediktín Viching.

< Zoborský kláštor na freske kostola Narodenia P. Márie v Horných Krškanoch

Najznámejším kamaldulom je však **fráter Cyrián** (vlastným menom František Ignác Jaschke), ktorý začal svoj pustovnícky život práve pod Zoborom, kde v roku 1752 zložil rehoľný slub. Fráter Cyrián bol výborným botanikom, lekárnikom a liečiteľom. Zaujímali ho aj technické vedy a známa je (už aj sfilmovaná) legenda o jeho krídlach, vďaka ktorým vzlietol z kopca neďaleko kláštora.

< herbár frátra Cyriána

Vedeli ste?

- Aplikácia 7 pahorkov s rozšírenou realitou vám predstaví kostol tak, ako vyzeral kedysi
- Počas Leta na Zoborskom kláštore prebiehajú komentované prehliadky areálu - viac na www.nitra.eu

Rekonštrukcia pôvodnej podoby Kostola sv. Jozefa >

Eremitka

Pribytok kamaldulského mnícha - eremita alebo pustovňa, bol vytvorený tak, aby spájal dva prvky života kamaldulov - život v samotě a život v spoločenstve. Pustovňa tvorila chodba, kaplnka, komora, pracovňa, denná miestnosť a malá záhradka. Zariadená bola úcelne a jednoducho, jediná miestnosť s výzdobou bola kaplnka. V pustovni trávili mnísi väčšinu dňa, stravu (vegetariánsku) dostávali z hlavnej budovy kláštora. Ich deň začínal spoločnou modlitbou o 3:45 ráno a pokračoval prácou - bylinkárstvom, liečiteľstvom, či prepismi textov. Na spoločnú modlitbu sa stretávali 5 krát denne, posledná bola o 18:00. Rozprávať sa mohli

3 krát do týždňa. Ich povinnosťou bolo modliť sa a pracovať pre kláštor. Nepoužívali hodiny, čas odbíjali iba údery zvonov a každý deň bol rovnaký ako ten predchádzajúci.

V areáli nájdete rekonštrukciu eremity až dnes. Cez aplikáciu 7 pahorkov s rozšírenou realitou si môžete prezrieť aj pôvodnú pustovňu.

Zdravotníctvo pod Zoborom

História zdravotníctva na Zobore siaha ešte do čias pôsobenia benediktínov, ktorí tu okolo roku 1183 zriadili hospitál (útlak pre chorých) a infirmárium (útlak pre chorých knázov). Kláštor po odchode mníchov pustol, ale zachovaná hlavná budova, ktorá stojí dodnes, slúžila od roku 1786 ako manufaktúra na výrobu súkna. V roku 1886 budovu odkúpil biskup Rošková a pre vhodnú klímu tu zriadil ubytovňu pre chorých a hostinec. V roku 1902 biskupstvo odstúpilo kláštor dr. Thuróczymu na založenie klimatických kúpeľov, ktoré tu istý čas fungovali. V roku 1927 z nezistených príčin kláštor vyhorel. V roku 1933 bol opravený a pristavené bolo ďalšie poschodie. Istý čas tu pôsobil rád Misionárov Božieho slova - verbistov (1940-1950).

V roku 1953 prevzal kláštor rezort zdravotníctva a začala sa výstavba rozsiahleho Liečebného ústavu tuberkulóznych a respiračných chorôb (LÚ TaRCH). Prvým riaditeľom bol lekár Rudolf Krutý. Jeho novátoriským počinom pri liečbe tuberkulózy bolo zavedenie rehabilitácie a liečebného telocviku. Dnešná Špecializovaná nemocnica sv. Svorada nadvázuje na predchádzajúci vývoj a lieči celé spektrum chorôb.

Vedeli ste?

- prvé liečebné kúpele pod Zoborom zriadil už v roku 1898 František Mitterbauer pri Zoborskom jazierku. Ponúkali sa tu procedúry ako otužovanie, vaňové kúpele a bylinkové zábaly.

Svätí Svorad a Beňadik

Prví svätci na našom území sú späť so Zoborským kláštorom

Svoradov prameň a jaskyňa

Zoborský kláštor obklopuje krásne prírodné prostredie

Zoborské vrchy sú vápencovým pohorím, ktoré pre svoju priepustnosť vytvára viaceré prameňe a studničky. Túto skutočnosť poznali už stredovekí benediktíni a výdatný **Svoradov prameň** bol jedným z dôvodov ich usadenia sa na tomto mieste. Benediktíni museli vodu do kláštora pracne prenášať. Neskorší správcovia Zoborského kláštora kamalduli však už vodu z prameňa odvádzali **unikátnym vodovodom s kamenými žlabmi** priamo do celého areálu kláštora.

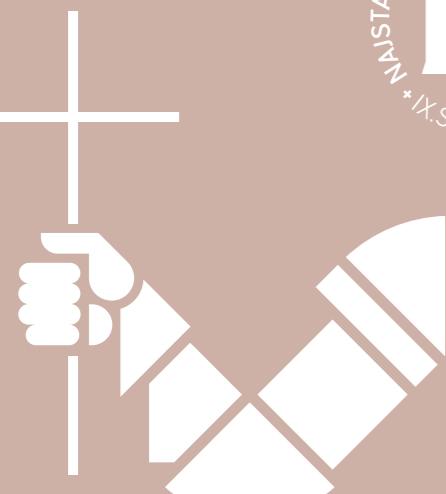
Nad Svoradovým prameňom sa nachádza **Svoradova jaskyňa**, kde podľa legendy žil sv. Andrej-Svorad pustovníckym životom. Jaskyňu upravil v roku 1898 Zoborský skrášľovací spolok, ktorý tu osadil zábradlie, kovové dvierka a do vnútra umiestnil oltár a obraz sv. Svorada a Beňadika, ktorý tu bol až do roku 1961. V roku 1932 bol nad jaskyňu umiestnený vyše 400-ročný kríž z veže zrúcaného farského Kostola sv. Jakuba, ktorý kedysi dominoval Svätoplukovmu námestiu.

Svoradova jaskyňa sa nachádza v prostredí **Národnej prírodnej rezervácie Zoborská lesostep**, ktorá je najhodnotnejším územím Zoborských vrchov a podlieha najprísnejšiemu stupňu ochrany.

Zoborský kláštor

www.nitra.eu

NAJSTARŠÍ KLÁŠTOR NA SLOVENSKU
9. STOROČIE

live the story
discover the place,
zazípiť pribeh
objavi mesto,

Náklad : 1000 Kč
Tlač : Ekočerneček s.r.o.
Grafické úpravy : Novadit TIC Nitra
Výroba : Mesto Nitra, TIC Nitra
© Copyright : 2023
Zoborský skrášľovací spolok
Peter Michalík Bisiskupstvo Nitra
Autor fotografie : Zoborský skrášľovací spolok

Zoborský skrášľovací spolok
Peter Michalík Bisiskupstvo Nitra
Autor fotografie : Zoborský skrášľovací spolok

naskenujte QR kód:
Pre ďalšie veci info o Zoborskom kláštore

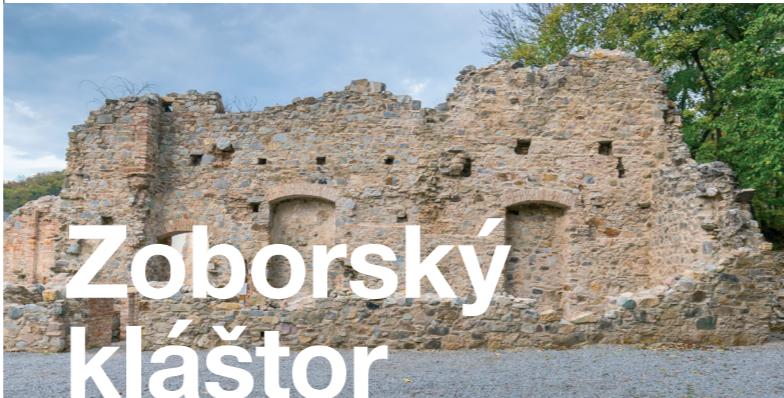
www.nitra.eu

TIC Nitra

Turistické informačné centrum Nitra
www.nitra.sk

+421(0)37 741 09 06 | +421(0)37 16 186

Stredisko turistickej informácie a výrobcu turistiky
+421(0)37 741 09 06 | +421(0)37 16 186

Zoborský kláštor

Starobyty Kláštor sv. Hypolita postavil benediktínsky rád na tomto mieste už v 9. storočí, najneskôr v roku 880, s cieľom šíriť v regióne kresťanskú vieru.

Benediktíni tu pôsobili do 15. storočia, kedy pod vplyvom tureckých vpádov kláštor opustili. Opäťovné oživenie a obnova kláštora nastalo v 17. storočí, kedy sem príšiel rám kamaldulov a vznikol barokový Kláštor sv. Jozefa. Plnil funkciu noviciátu pre všetky kamaldulské kláštory v Uhorsku. Mnisi sa okrem duchovného života venovali aj bylinkárstvu, liečiteľstvu, prepisom kníh, vždy podľa svojich daností. Prvý preklad Biblie do slovenčiny vznikol práve v Zoborskom kláštore.

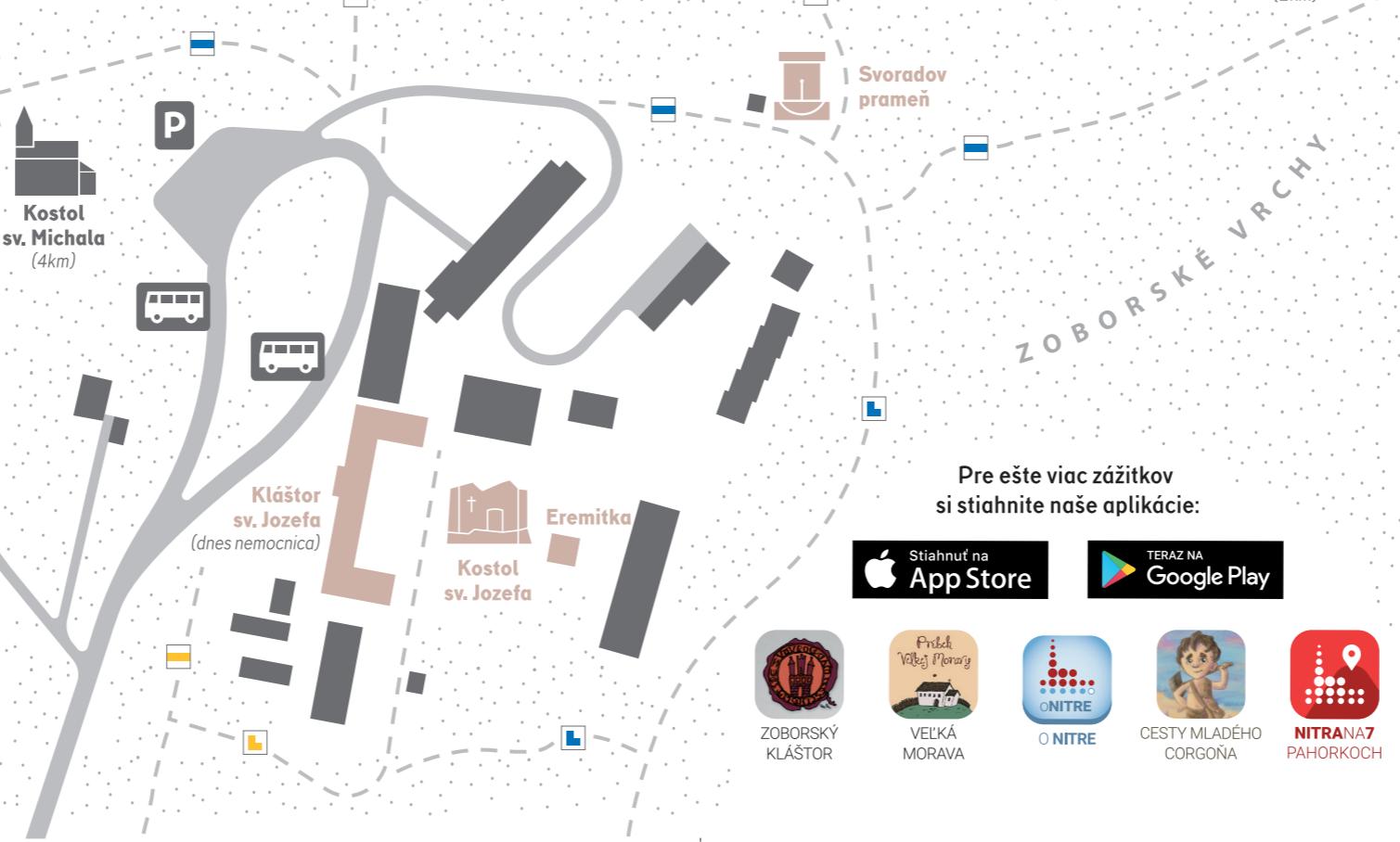
Kamalduli tu pôsobili až do roku 1782, kedy cisár Jozef II. zrušil všetky rády a rehole. Neskôr tu fungovala napr. súkenka a s rozvojom zdravotníctva aj prvé klimatické kúpele. Od roku 1940 patril kláštor rádu verbistov. V roku 1953 celý areál prevzal rezort zdravotníctva a zriadil liečebňu pre chorých s tuberkulózou a plúcnymi ochoreniami, ktorá tu v pozmenenej forme funguje dodnes.

ZOBORSKÝ KLÁŠTOR a okolie najstarší kláštor na Slovensku z 9. storočia

1:2500

0 25m 50m 100m

Vzdialenosť 1 cm na mape je v skutočnosti 25 m

Vedeli ste?

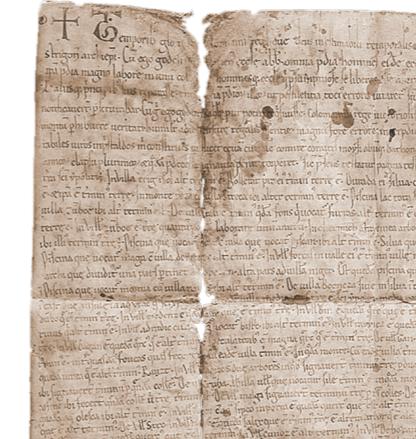
- prvé zobrazenie zoborského kláštora nájdeme na freske starobyly kostola Narodenia Panny Márie v Horných Krškanoch.
- o ruinách kláštora sa dnes stará obnovený Zoborský skrášľovací spolok

Poznáme niekoľko písomných prameňov dokladujúcich existenciu Zoborského kláštora a života v ňom:

- Kosmasova kronika (1178), kde je spísaná legenda o úmrtí Svätopluka
- Maurova legenda (1064 - 1070) pojednávajúca o živote sv. Andreja-Svorada a Beňadika
- Zoborské listiny (1111 a 1113)

Pečiat Zoborského kláštora
a Zoborská listina

Zaujímavosti o Zoborskom kláštore

- Benediktíni založili pod Zoborom kláštor sv. Hypolita už v 9. storočí ako vôbec prvý kláštor na území Slovenska.
- V 11. až 14. storočí plnil kláštor úlohu náboženského a kultúrneho centra a aj funkciu hodnoteného miesta (ako dnešný notársky úrad).
- Benediktíni sa popri kristianizácii zaslúžili aj o zvýšenie životnej úrovne obyvateľov rozvojom poľnohospodárstva, remesiel, či zakladaním vinohradov. Pri benediktínskych kláštorech bola spravidla aj nemocnica a lekáreň. Zo Zobora pochádza aj prvá zachovaná písomná zmienka o škole na území Slovenska.
- Podľa kronikára Kosmasa, Svätopluk v roku 894 ukončil svoju životnú púť práve v benediktínskom kláštore na Zobore.
- Maurova legenda o sv. Andreji-Svoradovi a Beňadikovi je najstaršou zachovanou stredovekou prázou v latinskom jazyku z prostredia Slovenska. Jej vznik sa datuje do r. 1064 - 1070.
- Svätí Andrej-Svorad a Beňadik sú prví svätci pochádzajúci z územia Slovenska. Za svätých boli vyhlásení už v roku 1083.
- V Zoborskom kláštore sv. Hypolita vznikli najstaršie zachované písomnosti na našom území – Zoborské listiny z rokov 1111 a 1113.

• V roku 1663 dal nitriansky biskup Juraj Selepčená na mieste bývalého benediktínskeho kláštora postaviť oktagónalnu kaplnku sv. Svorada a Beňadika.

• V roku 1691 dostali nitriansky biskup Blažej Jaklin z Lefantoviec a jeho brat Mikuláš (veliteľ Levického hradu) od cisára Leopolda I. povolenie postaviť kláštor pre kamaldulský rád. Tak tu vznikol kamaldulský Kláštor sv. Jozefa (1691 - 1782).

• v rokoch 1695 – 1697 bol odovzdaný do užívania mníhom z kamaldulskej rehole, časť mníchov príšla až z Talianska. Kláštor plnil funkciu noviciátu kamaldulskej rehole pre celú uhorskú časť Rakúska-Uhorskej monarchie.

• v kláštore istý čas ako mních pôsobil aj Romuald Hadbavny (ako prvý preložil Sväté písma do slovenského jazyka) a fráter Cyrián (zostavovateľ rastlinného herbára).

Vedeli ste?

- prechádzku Zoborskou lesostepou, starobylym hradiskom Zobor, ale aj prehliadku Dražovského kostolíka sv. Michala môžete zažiť prostredníctvom rozšírenej reality, ktorá je súčasťou Náučného chodníka Zoborské vrchy - viac na www.nitra.eu
- Zoborský skrášľovací spolok obnovil benediktínske včelárstvo a v areáli kláštora pribudli bylinkyové záhonky a úle s včielkami

Stiahnut na
App Store

TERAZ NA
Google Play

